

Türkiye Cümhuriyetile İran Devleti arasında akdedilen dostluk muahedenamesinin tasdıkı hakkında 1/806 numaralı kanun lâiyhası ve Hariciye encümeni mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/3277

15-XI-1933

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Trkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti arasında aktolunan dostluk muahedenamesinin tasdıkı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 12-XI-1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Türkiye ile İran arasında 22 nisan 1926 tarihinde Tahranda aktolunan Emniyet ve Muahedenet muhadesinin müddeti hitam bulmuştur. Bu muahedenamenin birinci maddesi iki Devlet ve onların tebaaları arasında gayri kabili ihlâl sulh samimî ve ebedî dostluk cari olacağından bâhis olduğu için bu maddenin, hükümleri müddetle mukayyet olan diğer maddelerle beraber aynı muahedenameye konulması muvafık görülmemiş ve bu maddeye diğer Devletlerle akteylediğimiz dostluk muahedenamelerinde tarafeynin siyasi münasebatını tanzim için vaz edilen maddelerin de ilâvesi suretile ayrıca bir dostluk muahedesi aktinin daha münasip olacağı teemmül edilerek bu şekilde hareket edilmiştir. Ancak bu dostluk muahedenamesi diğer Devletlerle olduğu gibi İran ile siyasi münasebatın tesisini mutazammın olmayıp eskidenberi devam eden münasebatın idame ve takviyesi esasına matuf bulunduğu cihetle maddelerin tanziminde bu cihet nazarı itibara alınmıştır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Karar No. 14

Esas No. 1/806

17 - XII - 1933

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti arasında 5 ikinci teşrin 1932 de Ankarada akit ve imza edilmiş olan dostluk muahedenamesinin tasdıkı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 12 - X - 1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası ve

esbabı mucıbesi Hariciye vekili Beyin huzurıle encümenimiz tarafından tetkik ve müzakere edildi:

Hükümetin esbabı mucıbe lâyihasındaki mütealemlarına iştirak eden encümenimiz bu dostluk muahednamesinin komşu İran Devletile Türkiye arasında eskiden beri devam eden münasebatın takviyesine hizmet edeceğini nazarı itibare alarak tasdikuna ait kanun lâyihasını tensip etmiş ve Heyeti umumiyenin tasdikına arz edilmek üzere Yüksek Reislığe takdimi kararlaştırılmıştır.

Hariciye E. Rs. N.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza
Sivas	Sivas	Diyarbakır	Elâziz	Kocaeli
<i>Necmeddin</i>	<i>Necmeddin</i>	<i>Zeki Mesut</i>	<i>Fazıl Ahmet</i>	<i>Reşit Saffet</i>
Aza		Aza		
İstanbul		Kocaeli		
<i>Salâh Cımcoz</i>		<i>İ. Süreyya</i>		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti arasında aklolunan dostluk muahednamesinin tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti arasında 1932 senesi ikinci teşrininin 5 inci günü Ankarada akit ve imza edilen dostluk muahedesi kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Hariciye vekili memurdur.

12 - XI - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
<i>İsmet</i>		<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>	<i>Hikmet</i>	<i>Fuat</i>
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.				
<i>M. Celâl</i>	<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Bana</i>	<i>Muhlis</i>				

TÜRKİYE İLE İRAN ARASINDA DOSTLUK MUHEDENAMESİ

Bir taraftan

Türkiye Cümhuriyeti -

Diğer taraftan

İran Devleti

Aralarında teyemmünen mevcut olan öz dostluk ve kardeşlik bağlarını kuvvetlendirmek ve iki memleketin umumî münasebetlerine taallük eden 22 nisan 1926 tarihli emniyet ve dostluk muahedenesindeki maddelerin hükümlerini yeni bir dostluk muahedenamesine tekrar koymak arzusunun besledikleri cihetle bu maksatla murahhasları olmak üzere,

Türkiye Reiscümhuru Hazretleri:

Hariciye vekili ve İzmir mebusu Doktor Tefik Rüştü Beyefendi,

Alâ Hazreti Humayun İran Şahinşahi:

Hariciye veziri Cenabı Eşref Akay Mirza Mohammad Ali Han Forugi'yi,

Tayin etmişlerdir.

Bu murahhaslar usulüne uygun görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti ve iki taraf tebaaları arasında bozulması kabil olmıyan sulh ve samimî ve ebedî dostluk cari olacaktır.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraftarlar, her birinin diploması ve konsolosluk mümessillerinin öbürünün topraklarında karşılıklı olmak şartile hukuku düvel kaideleri ve teamülü dairesinde muamele görmekte devam edeceklerini ve bu muamelenin her halde ve gene karşılıklı olmak şartile en çok müsaade gören millet diploması ve konsolosluk mümessillerine bahşolunan muameleden daha az müsaadeli olmayacağını kabul ederler.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflar memleketleri arasında konsolosluk, ticaret, gümrük ve gemilerinin seyri-ne müteallik münasebetlerini ve her birinin tebaasının diğeri arazisinde ikametlerle tevakkufları şartlarını hukuku düvel kaidelerine ve teamülüne ve tamamilen karşılıklı olmak esasına uygun mukavelenemelere tanzim etmek hususunda mutabık kalmışlardır.

Madde — 4

İşbu muahedename tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar az bir zaman içinde Tahrande teati olunacaktır. Muahede tasdiknamelerin teatisile meriyete girecektir.

İki taraf murahhasları yukarıdaki maddeler hükümlerini kabul ederek bu muahedenameyi imzalamış ve mühürlemişlerdir.

Ankarada bin dokuz yüz otuz iki senesi sonuncu teşrinin beşinci günü iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.